

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Solutio difficultatis. Cap. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

operationes: non enim anima ratiocinatur, & videt: sed homo per animam: pariter proprietates hominis, non animæ soli, sed composito conueniunt: vt facilitas ad ridendum. Tertiæ opinionis fuit Plato: qui, cum alibi, tum præfertim in Alcibiade primo asseruit, hominem esse solam animam: ex eo, quia instrumentum non est pars opificis: homo dicitur opifex, corpus est instrumentum eius: nõ itaque corpus est pars hominis. Prætereà, homo est, qui imperat, & dominatur: at sola anima imperat, corpus verò inseruit. Prætereà, cum anima rationalis sit huius conditionis, vt seorsum ab hoc crasso corpore seruetur incolumis: iure videtur esse quid totum, integrum, & perfectum in specie: cuius totius corpus nõ sit pars, sed solùm instrumentum, & vehiculum quoddam. Ex his sequitur, vario modo à Peripatetico, & à Platónico definiri hominem: inquit Peripateticus: Homo est animal rationis particeps: ait Plato: Homo est anima rationalis, mentis particeps, corpore vtens. Quid itaque in huiusmodi controuersia dicendum est?

Solutio difficultatis.

CAP. V.

Pro resolutione propositæ difficultatis, considerandum primò: quòd secùs se habet de his, quæ includunt animam rationalem; secùs de aliis, ex mortali forma constantibus. Quæ constât
ex

ex forma mortali, profectò non sola forma, sed aggregatum esse dicuntur: ideo inquit Plato in Epinomide; Verissimè animal, secundùm naturam tunc esse affirmamus: cum vna animæ, corporisque constitutio, vnam suo concursu formam parit; &c. Et ratio est; quoniam mortalis forma non est quid perfectum, & integrum, ex se valens subsistere: ideo Plato animal ex anima, & corpore censet esse constitutum, & de hoc non est lis cum Peripateticis. At de constantibus ex corpore, & anima rationali, secùs se habet: anima enim rationalis cum sit æterna, est quid totum, & integrum, valens seorsum à crasso corpore subsistere. Insuper, cum sit æterna, non propriè est altera pars compositi, contradistincta à parte alia mortali: quia ex mortali, & æterno non propriè fit vnum, cum sint alterius generis. Accedit, quòd si homo esset compositum ex anima, & corpore; quia corpus continenter variatur, & fluit; continenter etiam permutteretur homo; neque idem homo, qui peccat, mox apud inferos pœnas daret; nec idem, qui cum probitate vitam traducit, mox vita functus bearetur: sic itaque ob animæ immortalitatem, homo, non compositum, sed sola anima esse videtur. Insuper, considerandum est, ob diuersitatem mentis, animæ, & naturæ, triplicem posse considerari hominem: datur enim homo mentalis, siue intelligibilis; & hic est idea hominis; datur homo animarius; &

hic est anima rationalis: demum datur homo naturalis; & quia natura versatur circa corpora, ideo hic postremus homo corporeus est. Primus est ipse homo, secundus est homo, tertius est imago hominis. Hanc distinctionem optimè nouit Plotinus Enneade 6. lib. 7. cap. 5. Tertium, & corporeum hominem declarauit Plato in Phædone inquit; Aliud ne quid nos ipsi sumus, quàm partim corpus, partim anima? Nihil aliud, inquit. Ex his colligitur conspicua resolutio difficultatis, ex sententia Platonis: nam primus homo est aliquid supra animam; secundus est sola anima; tertius est conflatus ex anima, & corpore. At perpendamus, num Aristoteles cum Platone debeat conciliari? Affero, id omnino fieri non posse; Primò; quoniam si respicimus ad primū fundamentum ex eo sumptum, quia anima rationalis possit seruari seorsum à corpore instrumentario; hoc non conceditur ab Aristot. qui, quamuis nouerit animam immortalem; atamen censet, absolutè eam esse actum instrumentarij corporis, nec posse subsistere sine eo; ut in secundo de anima cont. 26. lucidissimè asseruit. Mox, si consideramus secundum fundamentum, Aristoteles non approbat trimembrem hominis distinctionem: quoniam hominem Idealem non concedit. Demum per sua fundamenta non ita potest dicere, hominem esse animam rationalem, corpore utentem, ut ait Plato: quoniam Plato considerat distin-

distinctionem inter facultatem vntem, & formantem; quam non ponit Aristoteles: considerat enim Plato animam rationalem vntem; mox quasi idolum, & imaginem ab ea fluentem, corpusque formantem; & sic vtens distinguitur ab eo, quo vtitur, vt asserit in Alcibiade primo. At Aristot. vntem à formante, siue animam ab eius idolo non distinguit. Quare colligo, eos in fundamentis dissentire; propterea rectè conciliari non posse. Assero tamen cum Aristotele, in alia consideratione hominem posse dici, & solam animam, & aggregatum. Nomina enim duo significant, primò significant formam, secundo compositum; vt asseritur ab Aristotele 8. Metaph. cont. 7. & frequenter ab Auer. in 4. Metaph. 14. in Paraph. Metaph. secundo, & alibi explicatur. Propterea ex sententia Aristotelis, homo pro primo significato, est sola forma; pro secundo, est aggregatum. Concederet itaque Aristoteles, hominem esse & solam animam, & compositum: sed per diuersa fundamenta; & longè secus, quàm Plato. Hinc Aristoteles censet, hoc esse verum de omni nomine concreto; quòd primò significet formam, mox compositum: Plato verò censet, hoc esse quid proprium animæ rationalis, vt homo dici possit, ob causam suprâ relatam. Et quoniam Anima rationalis conuenit, nedum homini; verum etiam mundo, cœlis, & Dæmonibus, ex sententia Platonis; propterea de his omnibus eadem

est ratio: in omnibus enim valemus considerare tres illos gradus in homine explicatos: immò de omnibus est vera ea definitio, quæ à nonnullis iudicatur hominis propria; dum dicitur, quòd sit anima rationalis, mentis particeps, corpore vtens. Hæc tamen est differentia, quòd eminentiores animæ, magis sunt participes mentis; minùs verò, & minùs propriè vtuntur corpore; anima hominis è contra, minùs est mentis particeps, magis vtitur ministerio corporis; cum sola sit prædita corpore instrumentario; ideò absolutè ea dicitur definitio hominis. At si omnium vellemus distinctas tradere definitiones; & gradus participationis ideè & mentis, & proprium earum corpus in singulis definitionibus esset explicandum: vt Homo est anima, obscuræ rationis particeps, mentis compos, corpore instrumentario vtens: Mundus est anima rationalis, maximè pura, primò mentis particeps, vniuersi corpore vtens: Dæmon est anima rationalis, media quadam conditione prædita, mentis particeps, tenui corpore vtens; & ita de singulis.

Hominem esse monstrum, & ludum Deorum.

CAP. VI.

Quoniam ex declaratis in præcedentibus satis manifestè patet, hominè esse triplicem: ideo nunc eis, vt iam conspicuis vtens, & alia ad humanà condi-